

केंद्र पुरस्कृत एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना
बळकटीकरण व पुनर्संरचना अंतर्गत नागरी व
ग्रामीण / आदिवासी क्षेत्रातील अंगणवाडी केंद्र
इमारत भाडे वाढ करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: एबावि-२०१५/प्र.क्र.३०७/का.६
नवीन प्रशासन भवन, ३ रा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : १५ मे, २०१७

वाचा :- १) केंद्र शासनाचे महिला व बाल विकास विभाग, पत्र क्र.१-८/२०१२-सीडी-१, दिनांक २२ ऑक्टोबर, २०१२
२) महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.एबावि-२०१४/प्र.क्र.६९/का.०६, दिनांक ३०/०४/२०१४
३) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, महाराष्ट्र राज्य, नवी मुंबई यांचे जा.क्र.एबाविसेयो/
एमआयएस/का-४/२२९९/१५-१६, दिनांक १३/०८/२०१५ चे पत्र.
४) उपआयुक्त (संनियंत्रण), एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, महाराष्ट्र राज्य, नवी मुंबई यांचे
जा.क्र.एबाविसेयो/एमआयएस/का-४/१३५८/२०१७, दिनांक ६/०५/२०१७ चे पत्र.

प्रस्तावना :- केंद्र पुरस्कृत एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना बळकटीकरण व पुनर्संरचना या योजनेस वाचा
क्र.२ येथील शासन निर्णयान्वये २० जिल्ह्याकरीता मान्यता दिलेली आहे. अंगणवाडी केंद्रासाठी घ्यावयाच्या
भाड्याच्या इमारती व त्यामधील सोयी-सुविधा यामध्ये बऱ्याचशा अडचणी होत्या. सदर अडचणींची सोडवणूक
करुन अंगणवाडी केंद्रासाठी सोयी-सुविधायुक्त व पुरेशी इमारत घेणे शक्य व्हावे म्हणून या योजनेअंतर्गत नागरी
व ग्रामीण / आदिवासी क्षेत्रातील अंगणवाडी केंद्र इमारत भाडेवाढ करण्यास केंद्र शासनाकडून मंजूरी प्रदान
करण्यात आलेली आहे. सदर वाढ लागू करणेबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:- केंद्र शासनाच्या दिनांक २२ ऑक्टोबर, २०१२ च्या पत्रातील विवरणपत्रात नमूद केलेल्या
एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेचे बळकटीकरण व पुनर्संरचना या योजनेअंतर्गत २० जिल्ह्याकरीता विविध
उपक्रमासाठी नविन सुधारित दर लागू करण्यास महिला व बाल विकास विभागाच्या दिनांक ३० एप्रिल, २०१४ च्या
शासन निर्णयान्वये मंजूरी देण्यात आलेली आहे. तथापि, आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, महाराष्ट्र
राज्य, नवी मुंबई यांनी शासनस्तरावरून स्पष्ट सूचना निर्गमित करण्याबाबत कळविल्यामुळे अंगणवाडी केंद्रासाठी
मासिक भाडे खालीलप्रमाणे अदा करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे. एकात्मिक बाल विकास सेवा
योजना प्रकल्प क्षेत्रातील ज्या अंगणवाड्यांना दिनांक ०१ मे, २०१४ ते १५ मे, २०१७ या कालावधीत नविन सुधारित
दरानुसार अंगणवाडी भाडे दिलेले नसल्यास त्यांना आता नव्याने सुधारित भाडे देण्यात येऊ नये. या शासन
निर्णयाची अंमलबजावणी सदर शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून प्रभावीपणे करण्यात यावी.

१. ग्रामीण / आदिवासी क्षेत्रातील अंगणवाडी केंद्र / मिनी अंगणवाडी केंद्र	- रु.७५०/- प्रतिमाह
२. नागरी क्षेत्रातील (नगरपालिका/परिषद/महानगरपालिका)	- रु.३०००/- प्रतिमाह
३. महानगर (Metropolitan)	- रु.५०००/- प्रतिमाह

२. अंगणवाडी केंद्रासाठी इमारत भाडेतत्वावर घेतेवेळी खालील बाबींची दक्षता घेणे आवश्यक राहिल. :-
    १. ग्रामीण व आदिवासी क्षेत्रात अंगणवाडी / मिनी अंगणवाडी इमारतींचे निर्धारित केलेले मासिक भाडे रु.७५०/- अनुज्ञेय राहिल.
    २. नगरपालिका / परिषद व महानगरपालिका (महानगर Metropolitan शहरे वगळून उदा. मुंबई) कार्यरत अंगणवाडी केंद्राकरिता निर्धारित केलेले मासिक भाडे रु.३०००/- अनुज्ञेय राहिल. परंतु निर्धारित क्षेत्रफळ असलेली इमारत शौचालय, पिण्याचे पाणी, सांडपाण्याची सोय असणे अनिवार्य राहिल. या सुविधा नसलेल्या इमारती नाईलाजास्तव अथवा त्या क्षेत्रात अशा इमारती उपलब्ध नसतील अशावेळी रु.३०००/- प्रतिमाह पेक्षा कमी भाडे अदा करावे लागेल. अशावेळी सक्षम प्राधिकाऱ्याकडून (PWD/CPWD) भाडे निर्धारित करून घ्यावे लागेल. यासाठी नविन अंगणवाडी केंद्र बांधकामाचे निर्धारित क्षेत्रफळ विचारात घेण्यात यावे.
    ३. महानगर (Metropolitan) मध्ये अंगणवाडी केंद्रासाठी रु.५०००/- प्रतिमाह भाडे निर्धारित करण्यात आले आहे. वरील क्रमांक २ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे सर्व सोयी-सुविधा उदा. शौचालय, पिण्याचे पाणी, सांडपाण्याची सोय, इत्यादी सुविधा तसेच निर्धारित क्षेत्रफळ असलेली इमारत असल्यास यासाठी प्रतिमाह रु.५०००/- एवढे मासिक भाडे अदा करण्यात येऊ शकेल. जर एवढे क्षेत्रफळ असलेली व इतर सुविधा असलेली इमारत उपलब्ध नसल्यास त्याप्रमाणात भाडे अदा करावे लागेल. यासाठी सक्षम प्राधिकाऱ्याकडून (PWD/CPWD) भाडे निर्धारित करून घेणे आवश्यक राहिल.
    ४. महानगर (Metropolitan) शहरात राज्यातील मुंबई शहर व मुंबई उपनगर या जिल्ह्यातील महानगरपालिकेचा समावेश राहिल.
    ५. इमारत भाडे तत्वावर घेतेवेळी देण्यात येणाऱ्या भाडेदरात इमारत मालकाकडून एक पंखा, एक ट्यूबलाईट किंवा एक बल्ब, तीन ते चार तासाकरीता वापरण्यासाठीची सुविधा उपलब्ध करून घेण्यात यावी. याकरीता वेगळे भाडे अदा करण्यात येणार नाही.
- सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१७०५१६१११२२२५७३० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(ला. रा. गुजर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. मंत्री / राज्यमंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे स्वीय सहाय्यक
५. मा. प्रधान सचिव, विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई

६. अपर मुख्य सचिव, (आरोग्य व कुटुंब कल्याण), मंत्रालय, मुंबई
७. सचिव, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, रायगड भवन, मुंबई
९. राज्य अभियान संचालक, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेचे बळकटीकरण व पुनर्संरचना, रायगड भवन, नवी मुंबई
१०. प्रकल्प संचालक, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेचे बळकटीकरण व पोषण सुधारणा, रायगड भवन, नवी मुंबई
११. आयुक्त, महिला व बाल विकास, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१२. महासंचालक, राष्ट्रीय ग्रामीण व आरोग्य मिशन, औरंगाबाद
१३. क्षेत्रीय संचालक, राष्ट्रीय बालकल्याण व जनसहयोग संस्थान,
१४. क्षेत्रीय अधिकारी खाद्य व पोषण मंडळ, नवी मुंबई
१५. प्राचार्य, मध्यमस्तर प्रशिक्षण केंद्र (सर्व)
१६. प्राचार्य, अंगणवाडी कार्यकर्ती प्रशिक्षण केंद्र (सर्व)
१७. सर्व विभागीय आयुक्त
१८. सर्व जिल्हाधिकारी
१९. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
२०. सर्व महानगरपालिका आयुक्त, महानगरपालिका
२१. सर्व मुख्य अधिकारी, नगरपालिका,
२२. सर्व विभागीय उपआयुक्त, महिला व बाल विकास विभाग
२३. महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र मुंबई / नागपूर
२४. महासंचालक, राजमाता जिजाऊ माता-बाल आरोग्य व पोषण मिशन, औरंगाबाद
२५. सर्व महिला व बाल विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद
२६. सर्व जिल्हा आरोग्य अधिकारी
२७. सर्व जिल्हा शिक्षण अधिकारी
२८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
२९. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
३०. निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी मुंबई
३१. सर्व मंत्रालयीन विभाग
३२. महिला व बाल विकास विभागातील सर्व कार्यासने
३३. निवड नस्ती (कार्यासन ६)